

Posudek vedoucího práce na bakalářskou práci Vojtěšky Hervertové: „Faktory ovlivňující působení cirkulačních pracovních migrantů z Ukrajiny na pražském trhu práce“

Na práci Vojtěšky Hervertové lze aplikovat přísná kritéria vědeckého textu. Práce vychází z výzkumu, který se opírá o kvalitativní sociologickou metodologii. V práci je jasně definovaný cíl výzkumu i prostředky k jeho dosažení. Autorka se v úvodu práce také vymezuje k dalším blízkým tématům a realisticky hodnotí přínos svého bádání.

Vedle podrobného rozpracování metod výzkumu nechybí ani solidní teoretický kontext. Důležité přitom je, že představení jednotlivých teorií, souvisejících především s tématem migrace, je zhodnoceno z hlediska přínosu pro autorčin výzkum, a poznatky z nich se vyskytují i v hlavní analytické části. Bohužel jde ale jen o nakročení směrem k opravdu smysluplné práce s teoriemi. Teoretické koncepty zde nejsou plně využity jako nástroje, pomáhající odhalit např. některé kauzální mechanismy, nebo jako hypotézy, jejichž testování na zmiňovaném případě je může potvrdit či zpochybnit.

Právě absence formulované hypotézy či „zproblematizování“ výzkumné otázky shledávám jako hlavní nedostatek ve struktuře práce. Přestože zvolený kvalitativní přístup umožňuje autorce pracovat induktivně a hlavní směr výzkumu hledat „za chodu“, průběžné nastolování hypotéz, respektive hledání odpovědí na nějaký problém má zásadní význam. Bez nich totiž nevíme, proč se zrovna autorkou vybrané téma mám zkoumat, zda autorka během výzkumu vůbec došla k něčemu novému, nebo zda již vše zjišťované věděla předem. Výrazně ochuzen je tím zejména závěr práce, který obsahuje jen výčet vnějších a vnitřních faktorů ovlivňujících působení Ukrajinců na trhu práce, se kterými byl však čtenář již seznámen dříve. Chybí tedy „vyřešení problému“.

Ocenit je třeba zejména práci s poměrně různorodými zdroji. Jejich důkladné a kritické zhodnocení a utřídění dodává práci důvěryhodnost. Hervertová k nim navíc přispívá i vlastní publikací.

Výrazně nadprůměrná autorčina obeznámenost se studovaným tématem je také hřivnou posuzované práce. Problematiku ukrajinských cirkulačních migrantů v ČR navíc dokáže přístupně a srozumitelně uvést. Díky své několikaleté sociální práci mezi studovanou populací jsou mnohé – zvláště primární zdroje – doplněny bystrými postřehy z praxe.

Odvrácenou stranou autorčina hlubokého vhledu do této tematiky může být až přemíra informací v úvodních pasážích, zvláště statistických údajů.

V hlavní analytické části vycházející z terénního výzkumu si Hervertová také počíná poměrně zkušeně. Dobře definuje metody a techniky sběru dat, včetně zdůvodnění jejich výběru. Reflektuje i jistá omezení, které z nich vyplývají. Například použitím „metody sněhové koule“ při výběru výzkumného vzorku došlo k zúžení studované populace na geograficky a sociálně poměrně malou skupinu. Autorka to sice reflektuje, avšak často bohužel s výsledky výzkumu zachází tak, jako by se týkaly „všech“ cirkulačních pracovních migrantů z Ukrajiny na pražském trhu práce.

Solidní je také rozpracování hlavního tématu do podtémat a otázek uplatňovaných v polostrukturovaných rozhovorech, jako hlavní metodě výzkumu. U některých podtémat je však problematicky uplatněná příčinná souvislost. Jedná se totiž spíše o důsledek působení Ukrajinců na trhu práce (např. „strategie pro hledání práce“), než o faktor, který jejich působení ovlivňuje. Některé výsledky získané ze studia daných podotázek tedy odpovídají na něco poněkud jiného. Např. místo „vlivu sebehodnocení“ (tedy subjektivity) na působení na trhu práce se ve skutečnosti dozvídáme spíše o vlivu objektivních kategorií jako jazyková znalost, věk atd. To by zvláště v kvalitativním výzkumu nebylo nic špatného, kdyby ovšem těmto záležitostem autorka věnovala více pozornosti.

Celkově však práce Vojtěšky Hervertové dosahuje skutečně vysoké úrovně, což mě vedlo k nadměru důsledné kritice, jež má pomoci autorce v dalším odborném vývoji. Nepovažuji však za vhodné snížení klasifikace.

Jako možné otázky k obhajobě bych navrhoval především zhodnocení vlastních postojů k danému tématu před výzkumem a po něm, resp. co autorka původně považovala za problém hodný své pozornosti; na co si myslela, že přijde; v čem především se její poznatky o tématu změnily po výzkumu.

Navrhuji hodnocení „výtečně“ (A).

Ondřej Klípa